

יביע אומר - הר גילה

פרשת וישב | גליון 276
 כג' כסלו תשפ"א
 להפצת העלון / הארות / הקדשות
 יעקב - 0528445949

זמני היום אופק ירושלים
 כניסת שבת | מוצ"ש | מוצ"ש ר"ת
 16:21 | 17:12 | 17:45

העלון מוקדש לפרשות והצלחת הגאון הנודל הר' בן ציון מוצפי בן מובה שליט"א | אסתר בת ראושנה | עמית בת תקוה | שיראל בת אור לרפואה - דיאל בן גול, דוד יהונתן דיאל בן מובה, רעות בת תקוה הי"ו | לע"נ - משה בן שמחה, משה בן מרים. שמחה בת רואשנה זיווג הנון-חומר בן מול, ורד פרחיה בת בתיה, שיר בת אסתר, רות בת רבקה | להצלחת - מתפללי בית כנסת 'יביע אומר' הר גילה.

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

חנוכה חלק ב: א. המדליק נרות חנוכה בלילה הראשון, קודם שידליק יברך שלש ברכות והן. 1: אשר קדשנו במצותיו וצונו "להדליק נר חנוכה", (ואין אומרים "של"). 2. "עשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה". 3. "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". ובשאר לילות החנוכה מברך שתי ברכות הראשונות.

ב. המדליק נרות חנוכה צריך להדליק את רוב היוצא מן הפתילה, עד שתהא השלהבת עולה מאליה. ואחר שבירך והדליק נר אחד, אף על פי שהוא עדיין צריך להדליק את נרות ההידור, יש לו לומר את הנוסח של "הנרות הללו" וכו, 'ואחר כך כל "מזמור שיר חנוכה הבית לדוד".

ג. אם לא בירך שהחיינו בלילה הראשון, רשאי לברך שהחיינו בליל שני והלאה בשעה שמברך ומדליק נרות חנוכה. ומי שלא היה בביתו בלילה הראשון של חנוכה, והדליקה עליו אשתו, ובירכה כל הברכות, ובא "להדליק" בלילה השני, יש אומרים שצריך לברך שהחיינו. וכן עיקר.

ד. מי שלא הדליק נר חנוכה, ואינו עתיד להדליק אחר כך, ואין מדליקין עליו בביתו, כשרואה נרות חנוכה, בלילה הראשון מברך שתי ברכות, שעשה נסים, ושהחיינו, ובשאר לילות ברכת שעשה נסים בלבד.

ה. צריך להדליק את נרות החנוכה במקום הנחתם. ולכן אם בעל הבית חולה, ואינו יכול לקום ממטת חוליו להדליק, אין בני הבית מביאים לו ליד מטתו החנוכה להדליק נרות חנוכה, ואח"כ יניחום במקומם, אלא ימנה בעל הבית "שליח" שידליק את הנרות במקום הנחתם, והשליח יברך וידליק הנרות.

ו. אכסנאי - אורח שאין מדליקים עליו בביתו צריך לתת פרוטה לבעל הבית שלו להשתתף בשמן של נר החנוכה. ואם בעל הבית מקנה לו חלק בשמן במתנה שפיר דמי. ובזמנינו שמדליקים בפנים, אף כשיש לו פתח בפני עצמו, אין צריך להדליק. ובחורים שלומדים בשיבות, שהוריהם מדליקים עליהם בביתם אינם צריכים להדליק ולא להשתתף.

ז. בן נשוי הסמוך על שלחן אביו, ויש לו חדר מיוחד בבית אביו שהוא לן שם, אינו חייב להדליק נר חנוכה בפני עצמו, וגם א"צ להשתתף בפרוטות, כי הוא יוצא ל"ח בנר חנוכה שמדליק בעל הבית שהוא אביו, ואם רצה להדליק בפני עצמו, לא יברך, כי היא ברכה לבטלה.

ח. בן נשוי המתארח אצל אביו או אצל חמיו בשבת חנוכה, ובמוצאי שבת מתכוונן לחזור לביתו, אין לו להדליק נר חנוכה אלא כשיחזור לביתו דוקא.

ט. חיילים ספרדים המשרתים בצבא יכולים לסמוך על הדלקת נר חנוכה של אביהם בביתם, ואינם צריכים להדליק. ואם הם נמצאים במקום שאין רואים נר חנוכה כלל, יכולים להדליק בתוך מחניהם בברכה, אף על פי שמדליקים עליהם בביתם. המשך בעמוד האחרון.

צדיק בא לעיר !!

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את
 הרה"ג יעקב ישראל לוגאסי שליט"א
 המתארח עימנו בשבת - להלן זמני תפילות ושעורי התורה

יום שיש	יום שבת
16:10 שיר השירים	07:30 שחרית ודרשה הרב
16:21 מנחה	14:00 תהילים לילדים
קבלת שבת ודרשת הרב	14:30 שעור תורה עם הרב
ערבית	בבית הכנסת 'יביע אומר'
19:30 שעור תורה עם הרב	15:30 מנחה ואח"כ סעודה שלישית
בבית כנסת 'יביע אומר'	בבית הכנסת יחד עם הרב
	17:15 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו

טעמו וראו כי טוב ה'

כל יום בבית הכנסת שחרית בשעה 06:00
 מנחה - 20 דק' לפני שקיעה שעור תורה ותפילת ערבית
ערבית נוספת בשעה 19:00 ולאחריה שעור תורה יומי:
 יום א' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך
 יום ב' - הרב אהרון קצין שליט"א - עין יעקב
 יום ג' - הרב ניתאי כדורי שליט"א - מוסר
 הרב רחמים עדני שליט"א - גמרא ברכות ומשניות בשעה 20:30
 יום ד' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך
 יום ה' - הרב אהוד דהאן שליט"א - פרשת שבוע
סאך תורה לנשים מימי נ'י בשעה 20:45

'הקדושה היא יסוד היהדות'

הנה אין ספק, שאחד מן הדברים החשובים ביותר שהתורה באה ללמד אותנו בפרשה זו, הוא התגברות הנסיון בענייני קדושה.

יוסף הצדיק נכנס אל בית פוטיפר, ושם נתנסה בנסיון גדול של אשת פוטיפר. חז"ל מתארים לנו במדרש עד כמה גדול הנסיון של אשת פוטיפר, שהיתה משכנעת אותו בכל מיני אופנים, ובגדים שלבשה בבוקר לא לבשה בערב וכו', והכל כדי שיוסף הצדיק יביט בה. אבל יוסף הצדיק **בז לה ולא שת ליבו לכל הפיתויים שאשת פוטיפר הציעה לו.**

יוסף עמד בנסיון בגבורה ובזקיפת קומה!

על התיבה **"וימאן"** מופיע בתורה טעם 'שלשלת', ומבארים רבותינו כי זה בא לרמוז שהניחו שלשלאות של ברזל על יוסף בצוארו, והיכוהו במוט, אך הוא מיאן לדבר בעבירה.

היה זה נסיון אדיר לנער בן שמונה עשרה, בימי הנערות, כשהיצר מתגבר על האדם. ובמדרש מובא כי באה אליו אשת פוטיפר ואמרה לו: **"יוסף, הסתכל עלי! והוא סירב.**

"אני אענך את עיניך" - יוסף לא נבהל ואמר לה: "ה' פוקח עורים".

כשהבחינה שיוסף מכופף את קומתו כדי שלא להביט בדמותה, איימה עליו: **"אשים אותך במכבש!"** אמר לה יוסף: **"ה' זוקף כפופים!"**

"אאסור אותך בבית האסורים!" אמר לה יוסף: **"ה' מתיר אסורים!"** וכך היה יוסף כל הזמן עם ה' ולא נתן לה פתיחת דלת.

על הפסוק **"ותתפשטו בגדו לאמר ... ויעזב בגדו בידו וינס ויצא החוצה"** (לט, יב) יש המקשים, הרי יוסף היה גבר בגוברין, ומדוע השאיר את בגדו ביד אשת פוטיפר, ובפרט שהדבר שימש לה כראיה להוכיח שכביכול יוסף ביקש לעבור עבירה, כמאמר הכתוב: **"ותנח בגדו אצלה עד בוא אדניו אל ביתו... ויהי פתח קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס החוצה"**, והיה צריך לקחת בכח את הבגד ולברוח עימו החוצה?

אלא, יוסף הצדיק אמר: מוטב שאשב בבית האסורים או שאהרג חלילה, ולא אתקוטט עימה אפילו שניה אחת, **כיון שעכשיו אני עוד יכול להתגבר על עצמי, אך מי יודע אם בעוד רגע אוכל עדיין להתגבר על יצרי, שהרי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום!**

שלמה המלך אומר: **"אשרי אדם מפחד תמיד"** (משלי כח, יד). וכן אמרו חז"ל (אבות ב, ד): **"אל תאמן בעצמך עד יום מותך"**, ובפרט בעניינים

הדיין הרב ברק כהן שליט"א, מח"ס שו"ת 'דברי ברק'

'והיא מוצאת'

מובא בגמרא ברכות מג אמר רבי יוחנן בשם רשב"י- **"נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. ולומדים זאת מתמר שבשעה שהוציאו אותה להישרף אמרה- לאיש אשר אלה אנוכי הרה. ולא אמרה שהסימנים האלה שיכים ליהודה. אלא אמרה אם יודה וודה ואם לאו אשךף ולא אלבין פניו.**

במעשה תמר, יהודה בא לדון אותה בשריפה ולהטיל אות קלון עליה ועל בית אביה לדורות עולם.

ובכל זאת ויתרה על כבודה וכבוד משפחה, על העוברים שבמעיייה ועתידם ובלבד שלא תלבין את יהודה.

מכן ילמד האדם שחייב האדם להפיל עצמו לכיבשן האש וגם אם הדבר ימיט אות קלון על זרעו ומשפחתו.

ונשאלה השאלה- מדוע נאמר **"נוח לו לאדם שיפיל..."** והרי ליכאורה צריך לכתוב **"חייב אדם וכו'."**

מבאר ר' יהודה לייב חסמן זצ"ל- חכמים באו ללמד שיותר נוח לבחור באש גשמית מאשר אש הגהינום לאחר שהילבן פני חברו.

ועל כך הביא משל לאדם שנקלע לתוך בית בוער ויש לו מעבר באש קטנה או באש גדולה, בוודאי שיעדיף לעבור דרך האש הקטנה. זה האפשרות **"היותר נוחה"**.

של עריות ויחוד, יש לאדם להקפיד במיוחד, שלא יהיה לו עסק עם הנשים, ולא יבוא חלילה לידי עבירה.

עניינים של הקדושה מכתירים את האדם בשם 'צדיק'. ואכן זה מה שהכתיר את יוסף בתורת צדיק שעמד בנסיון עם אשת פוטיפר, וזה גם מה שהעלה אותו למלוכה, כמאמר הכתוב: **"ועצם עיניו מראות בָּרָע... מִלֶּךְ בְּפָנָיו תִּתְחַזַּק עֵינָיו"** (ישעיהו לג, טו- יז).

מי שעומד בנסיון, הקב"ה מרומם אותו. וכן דרשו חז"ל (בראשית רבה ז, ג) על מאמר הכתוב: **"וְיוֹסֵף פָּרְעָה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף וַיִּלְבֹּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ וַיְשֶׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל צְוָאָרוֹ. וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה"** (לקמן מא, מב- מג): **"אמר רבן שמעון בן גמליאל: יוסף משלו נתנו לו. פיו שלא נשק בעבירה - 'ועל פיך ישק כל עמי'. גופו שלא נגע בעבירה - 'וילבש אתו בגדי שש'. צוארו שלא הרכין לעבירה - 'וישם רבד הזהב על צוארו'. ידיו שלא משמשו בעבירה - 'ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אתה על יד יוסף'. רגליו שלא פסעו בעבירה - 'וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו. מחשבה שלא חשבה בעבירה תבוא ותקרא חכמה, 'ויקראו לפניו אברך' - בחכמה ורך בשנים"**.

כל פרט משפע העושר והכבוד שהושפעו על יוסף, היה כנגד הנסיונות שעמד בהם בגבורה!

מסופר על האדמו"ר מגור, בעל **"חידושי הר"ם"** זצ"ל, שפעם אחת יצאה רעייתו מהבית לקנות דבר מה, והותירה אותו לבדו עם עוזרת הבית שהיתה נערה יהודיה. האדמו"ר קרא לרבנית, כשלא נשמעה תשובה, הבין כי הלכה לשוק, והוא נותר לבדו במחיצת העוזרת. קם האדמו"ר ממקומו וקפץ מיד מהחלון.

כאשר ראו בני העיר את האדמו"ר קופץ מבעד החלון, רצו אליו ושאלו באימה: רבינו, מה אירע?

'הרבנית הלכה לשוק', השיב האדמו"ר, 'והעוזרת נותרה בבית'.

נו, אז מה? התפלאו בני העיר, **"הרי הרבנית אמורה לשוב בכל רגע... וגם אם לא, הרי ניתן לצאת מבעד הפתח, ולמה צריך להסתכן ולקפוז מבעד החלון?"**

נענה האדמו"ר: הרי בזמן בו הייתי הולך עד הדלת הייתי נכשל באסור יחוד, לכן מיהרתי לקפוץ מהחלון הסמוך, כדי לא להיכשל אפילו רגע אחד באיסור! (מתוך הספר **"משכני אחרך"**) שבת שלום ומבוך.

הגמרא בכתובות סז' מספרת על מר עוקבא שהיה עני בשכונתו שהיה מניח לו 4 זוזים ליד הדלת והעני לא היה יודע מי היה מניח. העני החליט לבדוק מי הוא זה שמניח את הכסף בפתח ביתו. כשמר עוקבא התקרב לביתו של העני, הרגיש מר עוקבא שהעני מצפה לבואו לפגוש אותו. החל מר עוקבא שהיה עם אשתו לברוח עד שנכנסו לתנור שהיה חם מאוד.

והשאלה ברורה- למה נחרד כל כך מר עוקבא ואשתו לברוח מפני העני? הרי הוא בחר להביא את הבושה על פניו שרצה לפגוש את האדם שמניח לו כסף בפתח ביתו.

אלא מאחר שאמרו חכמים לשון **"נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכיבשן האש..."**

לא מדובר כאן בחיוב אלא בנוחות. והמחפש לעצמו נוחות ניצחת יפיל עצמו לכיבשן האש ובלבד שלא תיגרם הלבנת פנים בסיבתו.

ובאמת צריך האדם לתת דעתו על כך שלא יגרום בושה לאף אדם בסיבתו. אם זה בבית ואם זה במקום עבודתו או בכל מקום אשר הוא מגיע, יחשוב פעמיים או יותר נכון 10 פעמים לפני כל מעשה או דבר שמוציא מפיו.

שבת שלום.

'וישב'

בפרשה מתוארת קנאת האחים ביוסף אשר בסופו של דבר הביאה לשנאה.

יעקב אבינו שולח את יוסף לראות את שלום אחיו. יוסף לא מוצא את אחיו בשכם ונווד אחריהם לדותן האחים רואים אותו מרחוק וכבר מתנכלים להמיתו: " וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק וַיִּבְטְרוּם יַקְרֵב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הֲנֵה בָעַל הַחַלְמוֹת הַלְזָה בָּא: וְעַתָּה לָכֵן וְנַהַרְגֶהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאִמְרָנוּ חֲזָה רָעָה אֶכְלְתֶהוּ וְנִרְאָה מִה יִהְיוּ חַלְמֹתָיו".

מדוע התורה מציינת גם " וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק" ומוסיפה במיוחד " וַיִּבְטְרוּם יַקְרֵב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ". די היה לומר " וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ".

אלא שאם היה יוסף מתקרב לאחים לא היו יכולים לעשות לו כלום מחמת אהבתו ששפעה כלפיהם.

ולכן היו צריכים לעשות את התכנית טרם יקרב אליהם. ולא נתנו לו לדבר עמם כלל כדי שלא יושפעו ממנו.

וכפי שהביא אור החיים הקדוש בפרשת ויגש (מהד, על הפסוק " וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחִיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמְרוּ אֲנִי יוֹסֵף אַחֵיכֶם אֲשֶׁר מִכְרַתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם")

וזו לשונו: " גם סמך לומר **אחֵיכֶם אשר מכרתם** לומר שאפילו בזמן המכר לא כהתה עין האחוה ממני".

דבר מדהים ביותר אומר "אור החיים הקדוש" כי יוסף שפע אהבה כלפי אחיו אף בעת שהם עושים לו רעה ומוכרים אותו למדינים.

יסוד זה הינו אבן פינה לחיי הבית והמשפחה.

כאשר באדם שופע אהבה, בסופו של דבר גם הסובבים יחושו בכך. והם יצטרכו להתאמץ על מנת לא להשיב אהבה בחזרה.

אלי עובר תקופה מאתגרת עם בנו. בנו מתלונן כי הוא מקופח ומנצל כל סייג שאלי מציב בשביל לתמוך בהרגשתו זו.

אלי חש מתוסכל. והגיע לשוחח.

"אני אובד עצות. מצד אחד אבסורד הוא שלא אציב לבני גבולות כפי שנדרש לילד בן 14 כמוהו. מאידך אם אציב גבולות בני ינצל זאת לטעון שאיני אוהב אותו והוא מקופח".

ראשית, חיזקתי אצל אלי את הידיעה כי גם במידה ומציבים גבולות, הרי הגבולות הם מתוך אהבת הילד והדאגה עבורו.

ואסור לאלי להיסחף אחר בנו אל המשחק שבנו מנסה לשחק.

שנית, הבהרתי לאלי כי ילדים עדיין אינם מבינים כי גם מי שאוהב אותך אינו חייב להסכים איתך.

שלישית, ביררנו יחד את הנושא של ההתמודדות הקיימת בתוך ליבו של הילד. בין הצד המעוניין לעשות ככל העולה על רוחו ללא גבולות. אותה תחושה משכרת ומשקרת של חופש. ובין הצד המעוניין להיות ילד שצריך הכוונה והנחיה ומעוניין לראות את ההורים עומדים יציבים כנגד נסיונותיו לערער את יציבותם.

אחר שאלי נרגע מעט הוא שאל מה יוכל לעשות על מנת לא להיכנס לסחרור ולשחק את התפקיד אותו בנו יוצר עבורו.

סיפרתי לו את המשל על היוכוח של השמש והרוח מי מהם יוכל להסיר מהאדם את מעילו.

בתחילה הרוח נשבה בחזקה יותר ויותר. אך האדם אחז את מעילו בחזקה והצטנף בתוכו יותר ויותר.

אחר כך השמש יצאה וחיממה את האדם עד שהוא הסיר את מעילו כדי שיוכל להתקרר.

והמסקנה היא כי החום עובד טוב יותר.

לפיכך, השתדל להעניק לבנך חום ואהבה. תהיה שופע אהבה כלפיו. גם כאשר אתה מציב לו גבול, תעשה זאת מתוך שפע אהבה.

התהליך לקח מספר חודשים ואלי היה נצרך לשיחות חיזוק ועידוד מדי פעם.

במיוחד כאשר בנו העמיד אותו בנסיונות לא פשוטים ביחס לאהבה.

אך בתום התהליך הבן קיבל את הגבולות שאלי הציב.

לייעוץ וסיוע ניתן להתקשר 0523898468.

משולחן בית הדין'

שאלה: אמיתי פירסם שהוא צריך לשכור משרד. פנה אליו מתווך והפגיש אותו עם אמיר שהוא בעל בנין משרדים.

העיסקה לא יצאה לפועל. אך אמיתי ואמיר התחבבו זה על זה ובהמשך כאשר חיפש אמיתי דירה, הוא שכר אותה מאמיר.

כאשר שמע זאת המתווך, פנה אל אמיתי ודרש דמי תיווך. האם מגיעים לו דמי תיווך?

תשובה: כאשר המתווך פועל הוא פועל לתווך עיסקה. ואכן, על פי חוק הוא צריך להחתים את מי שפנה אליו על חוזה תיווך על עיסקה זו.

במקרה שלפנינו המתווך לא פעל כלום לקיום העיסקה אלא רק גרם שאמיר ואמיתי יכירו זה את זה. אך לא תיווך בעיסקה. ולפיכך לא מגיע למתווך עמלת תיווך כלל.

חידה

1. "וישראל אהב את יוסף כי בן זקונים הוא לו". ציין שלושה פירושים לכינוי זה.
2. יעקב עשה כתונת פסים לבנו האהוב. על מי מסופר בתנ"ך שעשתה מעיל לבנה?
3. מי אמר למי "לאלוקים פתרונים?"
4. לפי הגמרא, ראש השנה י"ז, מתי השתחרר יוסף מבית הסוהר?
5. מה שמות בניו של יהודה?

פתרון לחידה משבוע שעבר:

1. "ותמות רחל..." באיזה גיל נפטרה רחל? (לפי סדר עולם ב) **תשובה-** בגיל 36
2. לקראת הפגישה עם עשו התכונן יעקב לשלושה דברים. מה הם? **תשובה-** דורון, תפילה ומלחמה.
3. שתי נשים בתורה הוחבאו בתיבה. מי הן? (**רש"י**) **תשובה-** דינה ושרה.
4. "ויאבק איש עמו". מי היה האיש? (**רש"י**) **תשובה-** איש= שרו של עשו
5. "ויבא יעקב שלם". מהם שלושת הדברים שהיה בהם שלם? **תשובה-** שלם בגופו, בממונו ובתורתו

מפגים אהבת ח'נים

גמ"ח יביע אומר

השאלת ציוד לכל אירוע

השאלת ציוד רפואי

אור- 0502052455

חברי הקהילה שואלים

שאפילו בשבות דשבות אוסרים במקום מצווה, אבל הרמ"א (סימן ש"ז ס"ה) הביא דעתו בשם "א ומיהו הכריע שכוון שרבים חולקים עליו יש לסמוך על זה רק בצורך גדול.

ונבוא למעשה, באופן שנכבה האור בבית הכנסת ואינם יכולים להתפלל יהיה מותר לומר לגוי להדליק את האור, שכתב מרן זצוק"ל בספרו לויית חן (עמוד כ"ה) ובחז"ע שבת (ח"ג קע"ג), שאף לדין דנקטינן כדעת הרמב"ם ומרן הש"ע, מכל מקום במקום מצוה דרבים יש לסמוך על דברי בעל העיטור, כיון שמצאנו לו חברים, שכן כתב בשו"ת הרשב"ש, בשם המנהיג, ובספר המכתם, ובה"ג, ועוד. אלא הדין דאפשר טוב לעשות ע"י אמירה לגוי שיאמר לגוי אחר, שיש מן האחרונים דסברי דחשיב שבות דשבות, בצירוף שיש לומר שהדלקת החשמל הוא מדרבנן ובפרט בזמנינו שרוב המנורות הם נורות שאין בהם חוט להט זה דווקא בבית כנסת שזה לצורך מצווה דרבים, ובאופן שנכבה החשמל בבית והוא יושב בחשכה והפלטה החשמלית נכבתה ורוצה לומר לגוי להדליק החשמל אינו יכול לומר לגוי לעשות איסור דא"ו וגם באיסור דרבנן אינו מותר אלא במקום מצווה וכדומה, ויכול להזמין הגוי לביתו ויציע לו שיתן לו לאכול או לשתות ובשבילו ידליק את האור, ואם יש קטנים ובפרט בעת החורף שהכל חולים אצל הקור או שהם בפחד וחלחלה יכול לומר לגוי בדרבנן ואזי אם אומר לו להדליק המפסק בשביל האור שזה להרבה דעות דרבנן אזי גם מה שנדלק הפלטה מותר דהוי פסיק רישא ומותר באמירה לגוי, ואם אומר לו להדליק הפלטה בפירוש אזי אסור לאכול המאכל כשהוא חם שנהנה ממלאכת הגוי.

ולענין השאלה שרצו לומר לגוי לקנות המים בשבת לצורך רבים, איזה צורך יש בזה שהרי יכולים לשתות מים מן הברז ולא תושבת השמחה, ואם יש צורך גדול כגון שאין לו מה יאכל, בענין שקונה במקום קרוב שיכול לילך שם ברגל אף שהוא יסע ברכבו אינו חשוב איסור דאורייתא, כיוון שהגוי נוסע בשביל עצמו, וכמו גוי ששוטף כלים לישראל ועושה בדרך איסור דאורייתא אמרינן דלצרכו הוא עושה או כגון ששולח הגוי להביא דבר והוא עולה במעלית אינו חשוב אמירה לגוי מדאורייתא, והוי שבות דשבות לצורך רבים שיש להקל. נמצאנו למדים שאין להקל ראש באיסור אמירה או רמיזה לנכרי וצריך לעשות שאלת חכם אם לא במקום סכנה ח"ו ובפרט אנו בני ספרד שקבלנו הוראות מרן שנקט להחמיר בזה כדעת הרמב"ם וסייעתיה. ולמזהיר ולנוהר שלומים תן כמי נהר.

בענין שאלת ידידנו היקר והאהוב ה"ה אוהב החסד, התורה ולומדיה דניאל סהר ה"ו האם מותר לומר לגוי שילך לקנות דברים בשבת לצורך סעודת מצווה?

ראשית דבר יש לנו להבין מהות האיסור של אמירה לנכרי לעשות מלאכה בשבת, הדנה יש לדעת שגם בלא אמירה אסור להנות ממלאכת נכרי שעושה מלאכה בשביל היהודי וכ"ש שרומז לו במיני רמזים, ויש לבאר האם איסורו הוא מהתורה או מדרבנן ובאיזה אופנים מותר הדבר, הדנה במכילתא (בא פרשה ט') נאמר "כל מלאכה לא יעשה בהם, לא תעשה אתה ולא יעשה חברך ולא יעשה נכרי מלאכתך דברי רבי יאשיהו ע"ש, ובסמ"ג (הביאו ב"י ס"ס רמ"ד) הסתפק אם ישראל מאפשר לגוי לעשות מלאכתו (אפילו לא אומר לו לעשות לו מלאכה) אם הוא איסור מהתורה כדמשמע מהמכילתא, או שדרשה זו אסמכתא בעלמא ואיסורו מדרבנן. ומ"מ סוגיות ערוכות בתלמוד שאמירה לגוי שבות, כלומר שאיסורו מדרבנן. (ב"מ צ, ב"ק פ; שבת ק"נ ועוד) ובראשונים כתבו ליישב שהמכילתא מדבר בגוי שכבש תחת ידך ומחויב לך דהוי כמו עבד ובה נאסר מדא' ובשאר גוי דרבנן (שו"ת הרשב"א), או שבמכילתא מדובר שעושה ממש מלאכה לישראל בלי שקבע לו סכום (אור זרוע) או שהפסוק שמביא המכילתא הוא אסמכתא ועיקר איסורו לכו"ע מדרבנן, והטעם שאסור אמירה לגוי: כתב הרמב"ם (פ"ו ה"א) שלא תהיה שבת קלה בעיניהם ויבואו לעשות בעצמם (כפי שנראה פעמים באנשים שהתרגלו להקל בזה כשלא מוצאים נכרי עושים בניהם הקטנים כנכרים ל"ע וכל מיני תצדקי להקל ח"ו באיסורי שבת) ולדעת רש"י ועוד – הוא מטעם שהגוי הוא שלוחו של ישראל כשאומר לו ויש שליחות לגוי לחומרא ואכמ"ל, ועוד דעובר משום ממצוא חפצך ודבר דבר כשמדבר עיניי מלאכה בשבת שיעשהו הגוי.

ומ"מ דעת מרן השו"ע כדעת רבותינו הראשונים עמודי ההוראה, שאמירה לגוי בשבת היא מדרבנן ולכן התייר מרן אמירה לגוי באיסור דרבנן לצורך מצווה וכד' וז"ל (סימן ש"ז ס"ה) דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשות בשבת אלא משום שבות, מותר לישראל לומר לגוי והוא שיהיה שם מקצת חולי או יהיה צריך לדבר הרבה (הפסד גדול – מג"א ועוד) או מפני מצווה וכו' ויש אוסרים, וטעם המתירים משום שהוא שבות דשבות במקום מצווה או הפסד גדול.

ובב"י (סימן ש"ז) הביא לר"ן בשם בעל העיטור שלצורך מצווה מותר לומר לגוי לעשות גם מלאכה דאורייתא, והביא דוודאי הר"ף והרמב"ם חולקים על דבריו ואפילו במכשירי מילה לא התייר וכ"ש בשאר מצוות לא יתירו אמירה לגוי באיסור תורה. והשו"ע לא פסקו להלכה ואדרבה הביא דעת תוס' בשם "א,

תרבות יוון בניגוד לאומות האחרות רצתה לטמא את נשמות ישראל הקדושות ולהעבירם לצר אחר לבטל מהם תורת אמת. שבת חודש מילה. ומן החללים שנפלו באותה תקופה נבין מה היה גודל הסכנה. יוחנן כהן גדול שעבד לפני ולפנים 80 שנה לא יום ולא יומיים, במקום שהזר הקרב יומת, ובאחריתו נעשה צדוקי רחמ"ל. (עיינן בבני יששכר). אלישע בן אבויה שהיה מ-ד' נכנסו לפרד"ס ופקר רחמ"ל ולחד תירוץ בתוס' בחגיגה זמר יווני לא פסק מפיו. עניין יוון הוא לפרוץ פרצות כדאיתא, "ג פרצות פרצו היוונים בחומות י-ם ולמשוך את ליבם הטהור של ישראל לעבר החושך של העוה"ז. והיא הנותנת שימים הללו ובעת הזאת ודייקא בדורות האחרונים בו יש ריבוי חושך מחד גיסא עלינו להחזיק בכל הכוח וראשית כל ליתן הודאה שאנחנו מידת היהודים ולא ככל הגויים בית ישראל. והקורב קרוב ראשון וכל מי שזכה לידע ולעבוד את ה' אלוקינו על אחת כמה וכמה תגדל הטובה והברכה. ועם זאת אמרו רבותינו שאף ב"ה אדם שומר תורה ומצוות וביתו מואר מאור התורה, אשתך כנפן פוריה ובינך כשתילי זיתים ומצות נר חנוכה איש וביתו ומצוה להניח על הפתח הסמוך לרשות הרבים כדי להאיר גם אצל השני. ולקרב את שאר אחינו בית ישראל לאבינו שבשמים, וזנכה שמי שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה יעשה עמנו ועם בנינו וזנכה לאורו של משיח במהרה. אמן.

'על הניסים'

הרב ניתאי כדורי

בעז"ה בשבוע הבא עלינו לטובה יצינו כל בית ישראל את חג החנוכה ימים בהם עשה הקב"ה לאבותינו ולנו ניסים וישועות גדולות.

הגמ' בשבת שואלת מי כתב את מגילת תענית? הינו אותם ימים שקבעו חז"ל לימים טובים על שם הניסים שנעשו לישראל במשך הדורות ואסור להתענות ולהספיד בהם. אמרו חנניה בן חזקיה וסיעתו שהיו מחבבין את הצרות.

ופרש"י כשנגאלים מהצרות והנס חביב עליהם להזכיר שבחו של הקב"ה וכותבים ימי נס לעשותו יום טוב.

אמר רשב"ג אף אנו מחבבין את הצרות אבל מה נעשה, שאם באנו לכתוב את כל מה שעובר עלינו ונתקן על זה יום טוב יכלה הזמן והמה לא יכלו.

עבודת ההודאה היא מן החשובות שביהדות, מצינו ביעקב אבינו שחזר מביתו של לבן שאמר קטונתי מכל החסדים והאמת הינו לא לזקוף שום דבר לעצמו הכל מתנת שמיים וחסד אל, מעולם לא קם והודה לקב"ה עד שבאה לאה-הפעם אודה את השם.

וזו עיקר כוונת חג חנוכה וכמו שכותב הב"ח סימן תרע" מה הטעם שלא תיקנו חכמים את ימי החנוכה למאכל ומשתה כמו בפורים, וכתב שבאותה תקופה עמדו הרשעים וטימאו את כל השמנים וכשחזרו ישראל בתשובה למסרם נפשם על העבודה הושיעם השם ע"י הכהנים עובדי העבודה ולפיכך לא קבעו אלא להלל ולהודות שהיא העבודה שבלב.

יג. במוצאי שבת חנוכה מדליקין נר חנוכה בבית הכנסת - ואחר כך מבדילין על הכוס. ובבית יבדיל תחלה ואחר כך ידליק. והמנהג שנוהגים החרדים לדבר ה' להחמיר כדעת רבינו תם שלא לעשות במוצאי שבת שום מלאכה כלל, אלא לאחר כשעה ורבע אחר שקיעת החמה, מנהג זה אמת נכון ויציב. ולכן גם במוצאי שבת חנוכה לא ידליקו נרות חנוכה קודם הזמן הזה, אלא ימתינו עד לאחר שיגיע זמן הנז' ויבדילו ואח"כ ידליקו נר חנוכה.

יד. הנותר ביום השמיני של חנוכה מן השמן הצריך לשיעור ההדלקה, עושה לו מדורה בפני עצמו, ושורפו, מפני שהוקצה למצותו. ואם נתערב בשמן כשר אחר, אם יש ששים כנגדו, הרי הוא בטל בששים. ובקבוק שמן שהזמינו לנר חנוכה, ואחר שהדליק מן השמן כל ימי חנוכה, נשאר שמן בבקבוק, מותר להשתמש בשמן הנותר לכל צרכיו, דהזמנה לאו מילתא היא.

וחיילים אשכנזים שמהדרים להדליק נר לכל אחד ואחד, אם יש להם במחנות הצבא חדרים בפני עצמם מדליקים בברכה.

י. בערב שבת חנוכה נכון להדליק נר חנוכה תחלה ואחר כך נר של שבת. ואם הזמן דחוק, די בהדלקת נר אחד למצות נר חנוכה, ושאר נרות ההידור ידליק אחר שתברך האשה על הדלקת נרות שבת ותדליק.

יא. בערב שבת טוב להתפלל מנחה קודם הדלקת נרות חנוכה, ובלבד שתהיה הפלטה בצבור, אבל אם אינו מוצא מנין, יתפלל מנחה בצבור בבית הכנסת לאחר שהדליק נרות חנוכה בבית.

יב. בערב שבת, כשמדליק נרות חנוכה סמוך לפתח הבית, יתן איזה דבר שיחצוץ בין נרות החנוכה לפתח, להגן מפני הרוח שלא יכבה את הנרות כשפותח את הדלת.